

ХИЉАДУ ПУТА
ПОНОВЉЕНА
ЛАЖ ПОСТАЈЕ

СРЕБ?ЕНИЦА

ПУНИХ 20 ГОДИНА
КРИЈЕ СЕ ИСТИНА
О ТОМЕ ШТА СЕ
СТВАРНО ДОГОДИЛО
У СРЕБРЕНИЧКОЈ
ЕНКЛАВИ ЈУЛА `95.
ОВО ЈЕ ТА ИСТИНА

СРЕБРЕНИЦА 1995-2015

**СУВЕ ЧИЊЕНИЦЕ,
БЕЗ ПРОПАГАНДЕ
ИЛИ УЛЕПШАВАЊА**

Шта је непобитно утврђено, а шта није

Приређивачи

Стефан Каргановић

Александар Павић

Консултанти

Бранко Павловић

Часлав Манчић

Припрема

Миодраг Зарковић

Уредник издања

Мр Ања Филимонова

Издаје

Фонд стратешке културе

www.fsksr.rs

Београд, јун 2015.

Двадесетогодишњица пада сребреничке енклаве у јулу 1995. године је догађај који је веома важан. Ми се обраћамо онима које првенствено занима истина, а не политизација догађаја, а 20-годишњица је повод да подвучемо црту: прошло је довољно времена да на једном месту саберемо све што се заиста зна – и шта се још увек не зна, или се само нагађа – о догађају чије последице потресају цео простор бивше Југославије, али утичу и на глобалну политику.

Сврха ове публикације је само једна: да и стручњаку и лаику, у сажетом облику, представи све што је досад утврђено на основу пресуда Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију (МКТЈ) – али и оно што није, односно оно око чега још постоје спорења.

Шта нас је мотивисало за рад на овој публикацији?

- Истина је увек потребна, како жртвама тако и оптуженима и осуђенима; историчарима који држе до науке и политичарима који држе до морала;

- И када не можемо са сигурношћу да тврдимо шта се догодило, сасвим поуздано можемо да тврдимо шта се није догодило, а пласира се као истина. Бројке које се непрестано некритички износе у међународној, екс-СФРЈ и српској јавности – о „геноциду“ над 7-8.000 муслиманских заробљеника из сребреничке енклаве који су починиле „српске снаге“ – једноставно не одговарају утврђеним чињеницама;

- Произвољне бројке и чињенично неутемељене оптужбе, парламентарне и међународне „резолуције“,

**“Морамо
спречити
још једну
Сребреницу”,
гласи најчешћи
ратни поклич
Западних
држава**

па и пресуде, користе се за тровање друштвене, политичке, међуверске и међунационалне атмосфере, сејање раздора, продубљивање подела и подстицање екстремизма на просторима бивше СФРЈ, што није у интересу никоме осим онима којима су у интересу перманентна дестабилизација, немири и вештачке поделе;

- Сребреница је више пута коришћена, а и даље се користи, као згодан изговор за војне интервенције против суверених држава или уплитање у њихове унутрашње односе и изазивање унутрашњих сукоба („морамо спречити још једну Сребреницу“ најчешће гласи ратни поклич), због чега је од глобалне важности утврђивање праве истине о њој, колико год она била болна или сурова за било ког актера;

- МКТЈ није, после скоро

20 година, успео да утврди истину, већ само да залепи етикету „геноцида“ на догађај који још увек није на прави и веродостојан начин обрађен и процесуиран. Стога би, ради коначног утврђивања истине о догађајима у Сребреници у јулу 1995. од највеће важности било оснивање међународне независне комисије за утврђивање шта се тачно десило у Сребреници, како би овај догађај престао да буде политизован и злоупотребљаван, а што би коначно донело мир жртвама, задовољење њиховим породицама са којима сви нормални људи саосећају због тога што није спорно да је у питању злочин, и отворило могућност за истинско суочавање са прошлошћу и помирење.

Ова публикација је наш допринос утврђивању истине о Сребреници, у нади да може

бити и подстицај заинтересованим међународним факторима да се, макар са огромним закашњењем, предузму одговарајуће мере како би се

овај међународни проблем коначно поставио на место које му припада. Без злоупотреба, без инструментализације, без задњих намера.

**До дана
данашњег
нико, па
ни Хашки
трибунал,
није тачно
утврдио број
погубљених
затвореника**

ЧИЊЕНИЦЕ, ПРЕТПОСТАВКЕ, НЕПОЗНАНИЦЕ

1. Према правоснажним пресудама Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију (МКТЈ), тзв. Хашког трибунала, колико је тачно људи страдало у Сребреници у јулу 1995?

На каменој плочи у Меморијалном центру у Поточарима уклесан је број од 8.372 жртве.

По „Босанском атласу злочина“ Истраживачко-документационог центра у Сарајеву, у Сребреници и око ње у јулу 1995. убијено 6.886, с тим да се у посебној табели наводи цифра од 4.256 убијених и 2.673 несталих босанских муслимана (одмах се види да

се збир наводно убијених и несталих не слаже са укупним бројем од 6.886).

У предмету Крстић (МКТЈ): „...7.000 до 8.000 људи“ (Првостепена пресуда, пар. 487).

У предмету Поповић (МКТЈ): „...расправно Веће је пресудило да је од 12. јула па до краја јула било погубљено неколико хиљада мушкараца босанских муслимана“ (Првостепена пресуда, пар. 793). Веће даље каже да је „утврђено да је најмање 5.336 идентификованих појединаца убијено после пада Сребренице, с тим што би се цифра

Стално се ствара забуна тако што се мешају жртве погубљења, страдали у борбама и нестала лица

могла попети и до 7.826“ (Првостепена пресуда, фуснота 2862).

У предмету Толимир (МКТЈ): „4.970 жртава“ ако се разматра у вези са релевантним тачкама оптужнице (Другостепена пресуда, пар. 718).

При навођењу ових различитих бројки, систематски се прећуткује чињеница да оне укључују и жртве ратних дејстава око Сребренице, као и жртве које су умрле на други начин – а те жртве, колико год трагичне биле, најчешће представљају легитимни војни циљ.

Закључак: ни МКТЈ нити било која друга институција, до дан-данас, после 20 година, није прецизно утврдио број погубљених заробљеника. Уз то, непрекидно се мешају жртве погубљења, борби и нестала лица. Нема доказа на основу којих је утврђен

број стрељаних заробљеника, а само то је злочин.

2. Да ли је ико од осуђених у МКТЈ, осуђен као непосредни починилац/учесник убиства у и око Сребренице у јулу 1995?

Једини који је пред МКТЈ осуђен као непосредни починилац злочина у Сребреници је Хрват из Тузле, Дражен Ердемовић, сведок-сарадник МКТЈ, осуђен 1998.г. за учешће у „убиству стотина цивила мушкараца босанских муслимана“ у Брањеву, за шта је осуђен (Пресуда, пар. 23) на пет година затвора (и то за наводно учешће у стрељању више стотина људи, на основу сопственог признања, чији је садржај више пута мењао), после нагодбе са Тужилаштвом МКТЈ. Кључна тачка договора са Тужилаштвом био је услов да мора сведочити против српских оптуженика кад год буде био позван.

Ердемовић сада живи у неидентификованој западној земљи, са промењеним идентитетом.

Ердемовић је, по сопственом признању, раговао за све три стране у сукобу у БиХ: муслиманску (АБиХ), хрватску (ХВО), српску (ВРС). Оно што изазива додатну сумњу у Ердемовићев кредибилитет је да га је 27.6.1996, на основу психијатријског налаза, МКТЈ прогласио неспособним за даље саслушање. Међутим, већ 5.7.1996. Ердемовић, још увек у статусу оптуженог, наступа као сведок оптужбе у поступку против Карацића и Младића, и на основу његовог исказа је заснована међународна потерница против ове двојице.

Ердемовић је ухапшен од стране југословенских власти и изручен МКТЈ 1996. године.

Ердемовићева вишеструко контрадикторна сведочења су детаљно обрађена и анализирана у књизи „Крунски сведок“ бугарског новинара и дописника Deutsche Welle из Хашког трибунала, Жерминала Чивикова.

Кључна ствар која дискредитује Ердемовића је да је на месту на којем је, према сопственом сведочењу, учествовао у погубљењу „око 1200 заробљеника“, форензички тим Тужилаштва МКТЈ открио укупно 127 остатака потенцијалних жртава, од којих 70 са повезима, што би указивало на смрт стрељањем. То, међутим, није спречило МКТЈ да настави да га користи као „кључног сведока“.

Исто тако, Ердемовић није могао пред МКТЈ да потврди ни тачан датум „масакра“ ком је, наводно, учествовао, већ га је у сведочењима мењао – са 20. на 16. јули 1995.

**Хаг је за све
ове године
успео да осуди
само једног
непосредног
извршиоца
стрељања
заробљеника:
Дражена
Ердемовића,
Хрвата из Тузле**

Ердемовићева сведочења су у потпуној супротности са доказима и познатим чињеницама, о чему је бугарски новинар Жерминал Чивиков написао целу књигу

Ердемовић је такође износио и контрадикторна сведочења о чину који је имао у то време, тврдећи час да је био водник, час да је био ражалован.

Тakoђе, Ердемовић никада „није могао да се сети“ ко је уопште издао наредбе за погубљења у којима је наводно учествовао. То је био „неки потпуковник“, који до-дан данас није идентификован.

Ердемовићеву саучесници:

Неки, али не и сви Ердемовићеву именовани саучесници су касније осуђени, али не пред МКТЈ, већ пред Судом Босне и Херцеговине (БиХ) за ратне злочине 2012. године.

Франц Кос, Станко Којић, Властимир Голијан и Зоран Гороња осуђени су на разне временске казне за погубљења на фарми Брањево. Занимљиво је, и индикативно, да ови људи нису испити-

вани пред МКТЈ, вероватно због опасности да се њихова сведочења не би међусобно слагала – а и да би компромитовала сведочење „крунског сведока“, Ердемовића. Ово је исто као када би неки суд, у процесу против групе људи који су некога убили, дао налог за хапшење и испитивање само једног од њих, док би остале саучеснике потпуно игнорисао.

Ердемовић и његови саучесници били су припадници тзв. 10. диверзантског одреда, вишенационалне јединице у којој су били Срби, Хрвати, муслимани и Словенци. За ову јединицу никад није прецизно установљен њен положај у командном ланцу Војске Републике Српске. Неки од њених припадника су се касније борили у Африци, као плаћеници западних војски. По Ердемовићевим контрадикторним сведочењима

ма, припадници јединице су добили новац, или злато, за погубљења – што свакако није понашање које се може ускладити са правилима која владају унутар регуларне војске.

3. За шта се терете остали који су пред МКТЈ осуђени за злочине или „геноцид“ у Сребреници?

Драган Обреновић (2003), по нагодби са Тужилаштвом за прогон муслиманског становништва Сребренице, осуђен на 17. година.

Видоје Благојевић (2005), за саучесништво у убиству, прогон и нечовечно понашање, осуђен на 15 година.

Драган Јокић (2005), за саучесништво у истребљењу и злочине против човечности, осуђен на 9 година.

Вујадин Поповић (2010), за геноцид и злочине против човечности, осуђен на дожи-

вотну робију.

Љубиша Беара (2010), за геноцид и злочине против човечности, осуђен на доживотну робију.

Драго Николић (2010), за саучествовање у геноциду и злочине против човечности, осуђен на 35 година.

Радивоје Милетић (2010), за злочине против човечности и кршење закона рата, осуђен на 18 година.

Винко Пандуревић (2010), за злочине против човечности и кршење закона рата, осуђен на 13 година.

Љубиша Боровчанин (2010), за злочине против човечности и кршење закона рата, осуђен на 17 година.

Ниједно од ових лица није оптужено нити осуђено за непосредно убијање ратних заробљеника него по линији командне одговорности.

Хаг никада није ни испитивао ни хапсио њуде које је Ердемовић навео као своје саучеснике

4. Да ли се до сада, после 19 година судских поступака пред МКТЈ, утврдило ко је издао наређења за погубљења заробљеника?

Не. У издвојеном мишљењу у Другостепеној пресуди у предмету Толимир из априла 2015.г. члан жалбеног Већа, судија Жан-Клод Антонети је изјавио ако би га родбина жртва питала ко је наредио погубљења и зашто, он на то питање не би знао како да одговори (Другостепена пресуда, с. 400). Ниједан од осталих судија МКТЈ га није демантовао.

А постоји и сведочење које се никако не сме изгубити из вида када се говори о инспираторима догађаја:

Хакија Мехољић, члан Ратног председништва Сребренице, је у многим медијима, као и у норвешком филму „Сребреница: издани град“, цитирао речи Алије Изетбеговића са

састанка у Сарајеву из 1993. када је Изетбеговић пред више сведока рекао „да му Клинтон нуди да четници уђу у Сребреницу и изврше покољ пет хиљада Муслимана, после чега ће НАТО бомбардовати српске положаје у Босни“.

5. Колико је досад тела сахрањено у Меморијалном центру у Поточарима, код Сребренице?

У Меморијалном центру у Поточарима је до 2015. укопано око 6.300 „имена“ (на споменику је уклесано укупно 8.372 имена). Процедура укопа је у потпуности под контролом Института за нестала лица БиХ са седиштем у Сарајеву и муслиманских верских власти које, под изговором верских прописа, не дозвољавају никоме са стране да има увид у садржај посмртних ковчега (табута), нити да изврши независни увид у укупани биолошки материјал.

И даље није утврђено да ли је и ко издао наређења да се заробљеници погубе

Ево нпр. како Хаша Омеровић, које је у јулу 1995. изгубила мужа, оца и брата, али је одбила да јој муж буде сахрањен у Меморијалном центру у Поточарима, описује манипулације везане за ово место:

„Има још породица које јавно неће да говоре, а тихо су, о свом трошку, сахраниле своје најмилије на другим местима, ван Поточара. Такође, има људи који су сахрањени у Поточарима, а нису страдали 1995. године, који су били неки борци и неки команданти. Они су, дакле, сахрањени у Поточарима и направљени су им исти нишани к‘о и оним људима који су страдали у јулу ‘95. Има ту и страдалих у међусобним и свакаким другим сукобима. Ту је био најпрљавији рат, и тај рат су водили мафијаши, а нису га нормални људи водили“.

А један од оснивача СДА и дугогодишњи члан Организационог одбора за обележавање догађаја у Сребреници Ибран Мустафић, каже:

„Сребреница је одавно предмет манипулација, а главни манипулатор је (председник Комисије за тражење несталих Федерације БиХ) Амор Машовић који је планирао да на жртвама Сребренице живи наредних 500 година. Међутим, ту су и многи други из Изетбеговићевог окружења који су још од лета 1992. године кренули у спровођење пројекта по коме је једино битно да се прикаже што више бошњачких жртва“.

6. Да ли је за сва тела непобитно утврђено да су „жртве Сребренице“?

Не, мимо форензичког особља Тужилаштва МКТЈ и ИСМР (Међународна комисија за нестала лица) у Тузли

Изетбеговић је причао да му је Клинтон тражио покољ пет хиљада Муслимана, да би НАТО имао изговор да нападне Србе

и под контролом америчке владе, нико нема приступ посмртним остацима нити увид у њихово стање.

Званични прикази демографског стања и пресуде МКТЈ уопште не помињу број лица која су погинула за време пробоја 28. дивизије Армије БиХ према Тузли средином јула 1995, а која се у извештајима Уједињених нација (УН) и другим компетентним изворима процењују у просеку на око 3.000.

Мирсад Токача из Сарајевског Информативно-документационог центра (ИДЦ) је 2010. изјавио да је пронађено „око 500 живих Сребреничана“ који се воде као нестали, као и „70 особа које су сахрањене у Меморијалном центру Поточари, а који нису страдали у Сребреници“.

Ибран Мустафић, функционер цивилне управе у

сребреничкој енклави, рекао је да је до 1.000 особа страдало у међусобним сукобима муслимана током повлачења из Сребренице.

Насер Орић у својој књизи „Сребреница сведочи и оптужује“ (1994) наводи имена 1.333 мушкараца из енклаве који су погинули у борбеним дејствима пре пада Сребренице у јулу 1995, када су муслиманске снаге нападале српска села у широј околини.

Директор Меморијалног центра у Поточарима Мерсед Смајловић и директор Центра за нестала лица БиХ Амор Машовић изјавили су да је у Поточарима сахрањено око 50 лица страдалих још 1992, а која су „у блиском сродству“ са лицима која се воде као жртве погубљења.

Хакија Мехољић, ратни шеф полиције у Сребреници, изјавио је да је „љут на све“ који

**“Има ту и
страдалих у
међусобним
и свакаким
другим
сукобима, тај
рат су водили
мафијаши”**

су у Меморијалном центру сахранили 75 особа које нису погинуле у јулу 1995.

Американац Филип Корвин, највише рангирани цивилни званичник УН на терену у јулу 1995. никад није одступио од тврдње да је у околини Сребренице погубљено „700-800“ људи.

Јосеф Бодански, бивши директор Специјалне комисије америчког конгреса за тероризам и неконвенционални рат тврди да „сви независни форензички докази указују на број од неколико стотина муслиманских жртава, и то вероватно у нижим стотинама“.

7. Колико људи је страдало у борбама око Сребренице у јулу 1995?

Вештак Тужилаштва МКТЈ Ричард Батлер процењује да је погинуло око 2.000 припадника муслиманских снага, португалски официр и пос-

матрач УН Карлос Мартинс Бранко – такође око 2.000, амерички обавештајцац Џон Шиндлер – око 5.000, Карл Билт – око 4.000, а УН износи цифру од око 3.000. По овим проценама произилази да је знатан број несталих лица на муслиманској страни погинуо у борби као легитимне жртве ратних дејстава, и да нису били стрељани.

8. Према форензичким доказима којима располаже МКТЈ, за колико људи је непобитно доказано да су жртве погубљења у јулу 1995?

Ексхумација посмртних остатака из разних гробница које се потенцијално, али не и нужно, могу довести у везу са Сребреницом у јулу 1995, била је под контролом МКТЈ само између 1996-2001. У том периоду је обрађено и класификовано 3.568 „случајева“, с тим што један „случај“ не значи нужно и једно тело,

Постоје бројна признања да су у Поточарима сахрањени многи који нису погинули јулу 1995, као и да су неки који се воде као страдали или нестали у ствари живи

**Високи
амерички
званичник
УН тврди да
је погубљено
највише
700-800 људи**

већ може да представља само део тела. Форензичка анализа даје следеће резултате:

- Само за 442 ексхумиране особе би се непобитно могло тврдити да су жртве стрељања, с обзиром на то да су имале повезе преко руку или очију;

- 627 особа имају повреду од фрагмената метака или метала, што може да буде последица погубљења, али и борби;

- 505 тела има повреду од метака, што може да буде последица погубљења, али и борби;

- за 411 тела се не може утврдити узрок смрти;

- 1583 „случајева“ представљају само делове тела, с тим што су форензички стручњаци МКТЈ констатовали да се за 92,4% њих не може утврдити узрок смрти.

Дакле, оригинални форензички извештаји, урађени под надзором и контролом МКТЈ, показују да је у свим масовним гробницама обрађеним између 1996-2001. сахрањено нешто мање од 2000 лешева. Међутим, када се погледају сви налази види се да је, и међу тих 2000 лешева, далеко мање страдалих људи путем неког злочина, већ су погинули приликом борби, или су умрли од неке болести, или још неутврђеног узрока.

Од 2002. године, ексхумација гробница и идентификација жртава је у искључивој надлежности западно финансиране ИСМР (Међународне комисије за нестала лица), и Комисије за нестала лица БиХ. Ни један представник јавности, медија или стручних организација никада није имао адекватан приступ пословном делу њихове главне форензичке лабораторије у

Тузли, где се подаци „обрађују“, нити је њихов рад транспарентан и подложен међународној верификацији.

Представници ових организација су радикално проширили сферу својих ексхумација од 2002, обухватајући сва налазишта посмртних остатака на ширем подручју Сребренице, не трудећи се да праве разлику између гробница где су могле бити укопане жртве стрељања и гробница дуж путање пробоја 28. дивизије Армије БиХ, где се претежно налазе погинули у борбама са ВРС.

Најзад, уз велику медијску помпу, прешло се на нову методологију намицања „чувене“ цифре од 8.000 – помоћу упаривања ДНК узорака ексхумираних појединаца и чланова њихових породица. Гробнице са посмртним остацима погинулих, које немају везе са ратним злочиним,

сада служе као непресушни мајдан „жртава геноцида“, чији се посмртни остаци сваког 11. јула, у медијски драматичним дозама од по неколико стотина, церемонијално сахрањују у Меморијалном центру у Поточарима.

Међутим, ДНК упаривањима се не могу утврдити време, узрок и начин смрти, већ само идентитет тела, што је директор ИСМР Томас Парсонс потврдио под унакрсним испитивањем на суђењу Караџићу 22. марта 2012:

„Међународна комисија за нестала лица се не бави питањем како су те особе биле убијене, нити да ли је њихова смрт била законита или не. Ја пружам извештај о идентификацијама које су биле обављене у вези са посмртним остацима који су ексхумирани из масовних гробница“ (Караџић, тран-

За пет година прекопавања терена, Хашки трибунал је ископао 442 тела за која се може тврдити да су стрељана

скрипт, с. 26633).

Ако се зна да су се исто-
времено са стрељањима у
непосредној близини одвија-
ла и жестока борбена дејства
на дугачком фронту од 60
км између Сребренице и
Тузле, очигледно је да је пука
идентификација мртве особе
потпуно бескорисна као
доказ у вођењу кривичног
по postupка, о правној квалифи-
кацији дела и да не говоримо.

Постоји бројка од око 6.600 за
коју ICMP тврди да пред-
ставља укупан број несталих
лица чији је идентитет
наводно утврђен упаривањем
ДНК узорака, а коју МКТЈ, на
основу пуке тврдње, импли-
цитно прихвата као поименце
утврђени број стрељаних. Ако
такав списак имена заиста
постоји, нико га није видео
нити утврдио његово порекло.
Одбрана оптужених је лишена
могућности да коришћењем
матичног броја и другим

средствима независно про-
вери да ли су та лица заиста
постојала и, ако јесу, да ли су
жива или стварно мртва.

Без обзира на све ово, у
медијима је, сасвим неосно-
вано, успостављена једначи-
на: ДНК идентификација =
„жртва геноцида“. То једнос-
тавно није тачно.

**9. Колико је Срба у ужој и широј
околини Сребренице страдало
од муслиманских снага које су
дејствовале из саме Сребренице
од 1992. до јула 1995?**

Према налазима у студији
„Историјског пројекта
Сребреница,“ Српске жртве
Сребренице, 1992 – 1995,
посвећеној овој теми и
изведеној по строгим крите-
ријумима у складу са међуна-
родноправном дефиницијом
цивилне жртве, на подручју
Сребренице у наведеном
периоду страдало је 705
српских цивила. Тај број је

**Чувена цифра
од 8.000
жртва намиче
се тако што се
упарују ДНК
налази, који
заправо ништа
не откривају
о времену,
узроку и начину
смрти**

провизоран и може бити повећан како се буде долазило до нових података.

„Институт за истраживање српских страдања у 20. веку“ пописао је имена преко 3.200 жртава из региона Бирач, у ком су дејствовале јединице Насера Орића између 1992-1995, а који обухвата територије општина Зворник, Осмаци, Шековићи, Власеница, Милићи, Братунац и Сребреница.

10. Да ли је ико осуђен за ове злочине против Срба пред МКТЈ?

За злочине против српског цивилног становништва на подручју Сребренице између 1992. и 1995, у ком периоду је нападнуто и разорено око педесет српских села и насеобина, није одговарао нико. Против команданта муслиманских снага у енклави Сребреница, Насера Орића, покренута је оптужница

пред МКТЈ у Хагу, али је ослобођен „због недостатка доказа“, упркос чињеници да су његова признања о убијању српских цивила објављена и у западним мас-медијима пре 1995.г. Можда најупечатљивије сведочанство о Орићевим злочинима дато је у извештају новинара Вашингтон поста Џона Помфрета, који је Орића интервјуисао у самој Сребреници, 16.2.1994. у време када је Сребреница наводно била “демилитаризована”, као “заштићена зона” УН:

“Ратни трофеји Насера Орића нису окачени о зид његовог удобног стана. Они су на видео-касетама: спаљене српске куће и безглави српски мушкарци, са њиховим патетично згрченим телима.

„Морали смо да употребимо хладно оружје те ноћи”,

**Наводни
списак од
6.600 имена
жртава нико
није видео нити
утврдио његово
постојање**

**За злочине
над Србима у
подручју око
Сребренице
нико није
одговарао**

објашњава Орић док се сцене мртвих мушкараца искасапљених ножевима смеђују на његовом Сони телевизору... Излежавајући се на удобном каучу, обучен од главе до пете у маскирну униформу, са грбом Армије САД поносно пришивеним преко срца... командант Орић је најжешћи момак у овом муслиманском граду, којег је Савет безбедности УН прогласио заштићеном „безбедном зоном“.

Ни ово, као ни друга слична сведочења, није било довољно за Хашки трибунал да осуди Орића.

11. Да ли је Сребреница уистину била демилитаризована, као „заштићена зона УН“?

Упркос споразуму који је постигнут у мају 1993. године, по ком је сребреничка енклава проглашена зоном под заштитом УН, она никада није демилитаризована, о

чему сведоче и извештаји највиших надлежних инстанци.

Извештај Генералног секретара УН, од 30. маја, 1995:

“Последњих месеци, снаге (босанске) Владе су битно повисиле ниво војних активности у већини заштићених зона и њиховој околини, а многе од њих, укључујући Сарајево, Тузлу и Бихаћ, укључене су у шире војне кампање Владе... Влада такође држи знатан број војника у Сребреници (што у овом случају представља кршење договора о демилитаризацији)“.

Јасуши Акаши, бивши Шеф мисије УН у БиХ, чланак за Вашингтон тајмс од 1. новембра 1995:

“Чињеница је да су снаге босанске Владе користиле ‚заштићене зоне‘ не само у Сребреници већ и у Сарајеву, Тузли, Бихаћу и Горажду за

обуку, опоравак и поновно снабдевање својих војника”.

Извештај Холандског института за ратну документацију, април 2002:

“Наводна демилитаризација енклаве била је практично мртво слово на папиру. Босанска војска (АБиХ) је водила свесну стратегију ограничених војних напада ради везивања релативно великог дела армије босанских Срба (ВРС), са циљем да се спречи њено премештање у пуној снази у главну зону ратних дејстава око Сарајева. Ово се такође радило из сребреничке енклаве. Снаге АБиХ нису се уздржавале од кршења свих правила у окршајима с ВРС. Изазивали би ватру од стране босанских Срба а затим се повлачили под заштиту јединице Холандског батаљона, која би тиме ризиковала да буде ухваћена између две ватре”.

12. Који је био бројчани однос између снага Војске Републике Српске (ВРС) и јединица Армије БиХ (АБиХ) унутар „демилитаризоване зоне“ Сребреница почетком јула 1995?

У норвешком филму „Сребреница: издани град“, помиње се број од 400 војника ВРС, плус око 1.600 локалних људи под оружјем.

Војни дописник лондонског Тајмса, Мајкл Еванс, извештава:

„Постоје извештаји да је до 1.500 Срба учествовало у нападу на Сребреницу, али су обавештајни извори оценили да је главни напад извело око 200 људи, са пет тенкова“.

С друге стране, у норвешком филму се наводи да су муслиманске снаге бројале „око 5.500 војника“.

Новинар Би-би-сија Џонатан Рупер пише:

**Ратни трофеји
Насера Орића
су забележени
на видео
касетама:
спаљене српске
куће и безглави
српски
мушкарци**

**Сребреничка
енклава никада
није била деми-
литаризована,
упркос
договору из
маја 1993.**

„По свим сведочењима, било је најмање 5.000 наоружаних војника Армије БиХ у Сребреници - а вероватно и много више. По тврдњама снага УН које су се налазиле у самој заштићеној зони, Армија БиХ у Сребреници била је добро наоружана - штавише, припадници Холандског батаљона забележили су прилив најмодернијег наоружања и комуникационе опреме у Сребреницу током 1995“.

Џон Шиндлер, бивши главни аналитичар за БиХ америчке Агенције за националну безбедност (НСА), тврди да се сребреничка „демитаризована енклава“ крајем 1994. године наоружавала ваздушним путем, преко тзв. „црних летова“, а да је НАТО, који је контролисао ваздушни простор изнад БиХ, „закмурио на њих“.

Дакле, сребреничка енклава не само да није била деми-

литаризована, већ је бивала додатно наоружавана, уз благослов НАТО.

Јасно је да снаге ВРС, које су биле и бројно и технички инфериорне, нису могле реално да праве било какав план „масовног истребљења“, што потврђује и извештај холандског Института за ратну документацију:

“Гледајући уназад, нема индиција да је повећана активност ВРС у источној Босни почетком јула 1995. била усмерена на било шта друго осим на неутралисање сребреничке заштићене зоне и пресецање главног пута према Жепи. План кампање је сачињен 2. јула. Напад је започео 6. јула. Био је толико успешан и наишао је на толико мало отпора да је увече 9. јула одлучено да се иде даље и види да ли је могуће заузети целу енклаву”.

13. Каква документација стоји iza квалификације да се у Сребреници десио „геноцид“?

Прва крупна пресуда коју је Трибунал изрекао, и која је највише допринела конструкцији “званичне верзије” да се у јулу 1995. у Сребреници догодио “геноцид”, јесте пресуда генералу Војске Републике Српске, Радиславу Крстићу, донета у августу 2001.

По речима британског професора Таре Мекормак:

„На суђењу Крстићу установљено је да Крстић није знао ништа о било ком убиству које је почињено и да није на било који начин учествовао. Штавише, Трибунал је прихватио чињеницу да је Крстић лично издао наређења да се босанско-муслимански цивили поштеде. Његова пресуда заснована је на учешћу у ,злочиначком подухвату‘, у заузимању Сребренице“.

Мајкл Мандел, професор међународног права на Јорк Универзитету у Торонту:

„Ако случај генерала Крстића симболише било шта, онда је то чињеница да се геноцид није десио у Сребреници... Тврдње Трибунала да се у Сребреници догодио геноцид нису подржане ни чињеницама које је он установио ни правом на које се позивао. Чак и закључак Судског већа Трибунала да су ,снаге босанских Срба стрељале неколико хиљада мушкараца босанских муслимана, с тим да је укупан број жртава... вероватно између 7-8.000‘ није подржан никаквим експлицитним налазима Трибунала. Број ексхумираних тела износио је свега 2.028, а Веће је морало да призна да је један број погинуо у борбама, чак идући толико далеко да изјави да докази само ,указују‘ на чињеницу

**Снаге
Армије БиХ у
Сребреници
биле су
вишеструко
бројније
него српске
снаге које
су извршиле
напад**

**Српске војне
снаге нису
моле да праве
било какав
план “масовног
истрељења”**

да „већина“ убијених није
страдала у борбама“.

Један од неоспорно највећих
светских ауторитета по
питању геноцида и његове
дефиниције, директор центра
„Симон Визентал“ Ефраим
Зуроф, овако је, у јуну 2015.
окарактерисао догађаје у
Сребреници:

„Колико знам, оно што
се тамо десило није опис
или дефиниција геноцида.
Мислим да је одлука да се то
назове геноцидом донета из
политичких разлога“.

**14. Да ли је Комисија Владе Репу-
блике Српске заиста „признала
геноцид“ у свом Извештају из
2004?**

Не. У Извештају је Комисија
употребила реч „геноцид“
само цитирајући пресуду
МКТЈ генералу Радисла-
ву Крстићу. Комисија није
усвојила цифру од „8.000
стрелјаних“, већ је закључила

да постоји списак од укупно
7.108 имена особа које су
биле пријављене као нестале
између 10. и 19. јула 1995.
Такође није изјавила да су
сви који су на списковима
несталих убијени и мртви,
већ да међу побројанима
има и људи који су страдали
у војним операцијама и пре
1995, као и оних који су кас-
није умрли природном смрћу,
док је за неке утврђено да
су променили идентитет и
живе на другим местима, а за
друге да су издржавали казну
за кривична дела.

Иначе, Извештај је направ-
љен у нерегуларним услови-
ма и под присилом тадашњег
Високог представника за
БиХ, Педија Ешдауна, о чему
је писао амерички професор
Едвард Херман са Универзи-
тета у Пенсилванији:

„Босански Срби уствари јесу
издали Извештај о Сребрени-
ци у септембру 2002, али је он

одбијен од стране Педија Ешдауна због тога што није дошао до тражених закључака. Он је затим издејствовао нови извештај тако што је отпустио масу политичара и аналитичара из Републике Српске, уз претње упућене Влади РС, да

би коначно изнудио извештај припремљен од стране људи спремних да дођу до званично одобрених закључака“.

Да подсетимо, према међународном праву, акт донет под присилом не може се сматрати легитимним.

ЗАКЉУЧАК

После 20 година, једино што се поуздано може закључити је да се практично ништа поуздано још увек није утврдило у вези са Сребреницом!

Једини начин да се то уради је да се проблему приђе непристрасно, с циљем да се утврди истина, а не да се стичу политички поени или геополитички циљеви. То

је посао за једну независну, мешовиту, међународну комисију. Време је да се таква комисија оснује.

Према ономе што данас знамо:

- не постоји никаква веза између стрељања заробљеника и званичних органа ни Републике Српске ни Србије,

- извесно је стрељање извршио веома мали број људи, који су били различитих националности, па ни по том основу се не може установити „српска кривица“,

- број жртава за које се са великим степеном сигурности може тврдити да су стрељани је десетоструко мањи од броја жртава који се непрекидно понављају у јавности. Ако број није важан, како се то обично каже, зашто се онда десетоструко увеличава, односно зашто се не говори о доказаним жртвама, осим зато да би се створила претпоставка неке „српске кривице“ и тиме оправдале репресивне мере према Републици Српској и Републици Србији?

- број стрељаних заробљеника, за које злодело су многи осуђени или су погинули у Африци за западне интересе,

мањи је од броја масакрираних српских цивила у околини Сребренице за које нико није одговарао нити се муслиманима намеће због тога осећај колективне кривице.

Према томе, Србија, Република Српска и Срби као народ немају никаквог разлога да се било коме извињавају за још увек нерасветљени злочин у Сребреници, а наравно да треба изражавати саучешће са породицама жртава, осуђивати злочин, али и инсистирати да се, коначно, спроведу кривични поступци против починилаца злочина против српског народа, зарад српских породица чији су најближи злочиначки убијени и у чијем болу саучествујемо, као и у болу свих других породица невиних жртава узрокованих распадом СФРЈ. ●

“‘Сребренички масакр’ представља највећи тријумф пропаганде у балканским ратовима. Неке друге тврдње и отворене лажи одиграле су своју улогу у балканским сукобима али, док су неке дале свој скроман допринос пропагандном репертоару упркос томе што су касније побијене (Рачак, Маркале, српско одбијање да се потпише споразум у Рамбујеу, 250.000 погинулих Босанаца, циљ стварања Велике Србије као моторне снаге која је покретала балканске ратове), сребренички масакр остаје недостижан у својој симболичкој моћи. То је симбол српског зла и муслиманског статуса жртве, као и праведности западног растурања Југославије и интервенције на више нивоа, укључујући и бомбардовање и колонијалну окупацију Босне и Херцеговине и Косова.”

Професор Едвард Херман, са Универзитета Пенсилваније, САД

“Цифра од 7.000 убијених, с којом се често барата у међународној заједници, је једно неодрживо претеривање. Права цифра је вероватно ближа броју од 700.”

Филип Корвин (САД), највиши цивилни представник
Уједињених нација на терену у БиХ у јуну 1995.

“Сви независни форензички докази указују на број од неколико стотина муслиманских жртава, и то вероватно у нижим стотинама. Непрестано инсистирање на високом броју муслиманских жртава такође служи прикривању претходних убистава српских цивила у том граду од стране муслимана.”

Јосиф Бодански, директор Специјалне комисије америчког конгреса
за тероризам и неконвенционални рат

Фонд Стратешке Културе

www.fsksr.rs

Јул 2015